

DOLENJEC

List za narodno prosveto in narodno gospodarstvo.

Uredništvo in upravnistvo „DOLENJCA“: Novo mesto (Kandija št. 53) sprejema dopise, oglase in naročnino. — Rokopisi se ne vračajo. — Za oglase primerne cene. Redna izdaja ob sobotah. Stane po pošti 4 krone na leto.

Novi deželni predsednik v Novem mestu.

„Imeti pa moramo zaupanje prebivalstva, ako hočemo dobro izpolniti svoja mesta.“

Schwarz pri nastopu kranjske vlade 14./X. 05.

Torej novi predsednik deželne vlade kranjske gospod Teodor Schwarz je bil tudi v Novem mestu! Gotovo prvič, morda pa tudi zadnjič. Morda mu je kljub neznosni vročini in oblakom prahu, novomeški zrak vendar le ugajal, gotovo pa je bil presenečen nad vse nepričakovanem slavnostnem vsprejemu, ki ga je tu našel.

Kakor sramežljiva nevesta v svečanostni obleki na poročnem potu, tako se je to Novo mesto ne le čez noč, marveč kar v eni kratki uri pred prihodom predsednika prevrglo iz svoje enolične vsakdanjosti v svečanostno obleko raznoterih barv živih — in mrtvih. Že dolgo ni tekmovalo toliko slovenskih trobojnic z avstrijskimi dvobojnicami.

„Tega še nismo storili nobenemu deželnemu predsedniku“ tako je v soboto nekdo vskliknil, ki se ob enem tudi zaznava, da je g. Schwarz „še malo časa v deželi“ in ki z nami vred dvomi, da „ne vemo še kaj bo koristil deželi in našemu mestu“. Zatorej „vse kar je prav, pa z zastavami je treba varčiti! Hm! . . . Dotični gospod je sicer že dolgo časa v Novem mestu, pa še tega ne ve, da Novomeščanje niso preveč nagli v varčenju tudi takrat ne, če še niti ne vedo dobro, komu pa zakaj razobešati zastav. Ne morem danes še konstatirati, kaj bi bilo bolj na mestu, ali varčenje zastav povodom prihoda gosp. deželnega predsednika, ali varčenje svaril, ki so se dejansko izkazale kot najboljša reklama ravno za mnogobrojno razobešanje zastav. Gotovo pa smemo že danes domnevati, da zna še ravno ta reklama Novemu mestu več škoditi nego koristiti, in da bi bilo najumestneje ako bi se razobešenje zastav tudi brez vsake reklame prepustilo vsakemu: svobodno!

To je ob kratkem naša sodba in prepričani smo od več kot ene strani obojih političnih strank, da s to našo sodbo nikakor nismo osamljeni eremiti. Sicer pa je tu misel glede varčenja zastav — če namreč upoštevamo vse kar visi in leži, dobra, vsaj prenapačna ni, slabo na nji je le, da je bila izražena in ni ostala le — misel. Pa brez zamere in vrnimo se zopet nazaj. Gospod predsednik je bil torej v Novem mestu. Kakor smo že zgoraj omenili, našel je v srcu Dolenjske, med zidovi našega zgodovinsko če ne slavnega vsaj važnega mesta, če ne povsem in vsestransko navdušeno ljubeznjiv, vsaj povsem korekten in dostojen sprejem. Ne na nas, ampak na njemu samem je leželo, ako se svoj čas za našo vladno formelnostjo ogrejejo zanj tudi naša srca. Kratek čas sije na nas sonce njegove vlade, toda če hočemo biti danes pod našimi, njemu v pozdrav razobešenimi zastavami odkritosrčni — in to moramo biti — priznati moramo, da tu notri v naših srcih se še nič ne giblje, se še nič ne oglašča, kar bi smeli nazivati kot odmev njegovega nam udanega srca, kot odsev posebno gorkih žarkov sonca njegove vlade. No, ali če zatismo oči preko njegovih, gotovim strankam v prilog obrnjenih koncesij in posebnih simpatij, takisto tudi trditi ne smemo, da nam je doslej pokazal ostentativno svojo nenaklonjenost in še manje — nepravilnost. Za nas, to se pravi za širše sloje dolenjskega naroda eksistira g. Schwarz doslej le kot vrhovni uradnik deželne vlade in nič drugega. Vsakdo tistih torej, ki bi mu hoteli že danes ob njegovem prihodu peti slavonspeve na konto kakih posebnih zaslug za Dolenjsko, bi bil farizej, klečepalazec — hinavec. In kolikor g. predsednika vsaj od daleč poznamo, smo trdnega prepričanja, da je prevzvišen nad takim farizejstvom in da mu je ljubša kaka trpka odkritosrčnost, — tudi grenka lupina orehova ima dobro sladko jedro.

Počakajmo uspehov njegovega obiska naši Dolenjski. Že dogledni čas nas bo prepričal, ali

je imelo Novo mesto čast pozdraviti v osebi g. Schwarza le vrhovnega funkcionarja c. kr. deželne vlade, ali je enintisto Novo mesto v enintisti osebi sprejelo med svoje čestitljivo zidovje visokega gosta, svojega ljubljene skrbečega gospodarja stoječega na krmilu deželne uprave. V prvem slučaju bi bil že naš prvi uradni sprejem več kot odveč opravičen, v drugem slučaju pa bi moral vsak naroden Dolenjec tej formelnosti še mnogo, mnogo naknadno dodati iz srede svoje hvaležne duše iz dna svojega udanostnega srca. Dotlej pa zavijmo naše zastave in čakajmo!

Čakajmo dejanj sledečih lastnim besedam g. predsednika ob priliki njegovega prevzetja vodstva deželne vlade na dan 14. oktobra 1905, ko je izustil krilate, možate besede: „Ni res, gospodje? mi hočemo imeti pred oči, da so stvari, katere moram reševati in ki so za nadaljne in splošnost manj važne, za dotičnika pa največje važnosti. Hočemo torej tudi na prvi pogled manj važnim zadevam posvečavati isto pozornost in natančnost, kakor važnejšim. Imeti pa moramo zaupanje prebivalstva, ako hočemo dobro izpolniti svoja mesta. To zaupanje pa si bomo najpreje in najbolje s tem pridobili in ohranili, ako v vsem uradovanju, osobito vosebnem občevarjanju postopamo tako, da se vsakdo mora ali vsaj more prepričati da **ljubimo ljudstvo** in da mu vedno doprinasamo največjo blagohotnost.

Tako je na krmilu naše vlade stoječ govoril prvi predsednik prvič prve odkrite, možate besede.

Dolenjci! Zapišite si te velepomembne besede vašega vrhovnega deželnega poglavarja globoko v spomin, in če vidite tem besedam slediti tudi dejanja, zapišite si jih tudi na dno vašega srca.

Treba je torej le še počakati da vidimo tudi dejanj! Prilike zato bomo imeli še dovolj, deloma se je g. Schwarz o tem moral že prepri-

PODLISTEK.

En dan 6 jam, 6 fará.

I.

V petek jutro je bilo. Lep dan, to se pravi lepo, krasno jutro. „Z Bogom, Kranjska dežela!“ je klical novomeškemu kolodvorn g. Karol Dolgomustafa. „Z Bogom! Zdaj gremo, oj zdaj gremo, nazaj nas več ne bo. Gremo živi pod zemljo. Zato je vredno, in se spleča, da nas kot zgodovinske starine še enkrat dobro pogledate. Zakaj predno zopet pridemo na dan, se bo Dolenjska že 99krat na glavo preobrnila. In tedaj najdete našega rojstva posvečene kosti, okamenjele, mogoče s kristali, mogoče tudi samimi demanti prevlečene „Fossil-knochen“ (okamenjele kosti), tako bodo dejali zemljo- in knjigobrskači in djali nas počivat v muzej . . . He, ti lukamatija, kaj še vedno spiš. Plačal sem, da me popelješ iz Kranjske v drugo deželo. Torej hajdi! Drugače zapravim več tukaj na kolodvoru na samih zemljah, kakor so vse te dolenjske jame vredne . . .“

Tako je govoril in še več je govoril gospod Karol Dolgomustafa. Škoda seveda da nismo imeli nobenega stenografa s seboj. Karol Dolgomustafa je vzel za „častno“ spremstvo le svojega grozno

velikega „mačka“ . . . Lukamatija se je vzbudila, parkrat pošteno puhnila od sebe in potem je šlo „mit vollem Dampf“ s polno paro. „Z Bogom, Kranjska dežela!“ je Karl še enkrat navdušeno hripavo zaklical, nato pa je napravil pošten požirek „greukosladkega“ in — Kranjska, z Bogom! Pihali in puhali smo jo dalje, dalje, dalje. Prišli smo v drugo deželo — — — kolodvor Mirna peč. In od tam zopet čez 20 minut v drugo deželo po imenu vas Mirna peč. Košakov očka so se že potili v potu „svojega“ obraza, to moram poudarjati, da ga nihče ne zamenja z obrazom Korlnovega „mačka“, ki se je tudi grozno, grozno potil. Košakov očka pa so sedeli na polju, obrnjeni proti solnčicu, in zato so se potili v potu svojega obraza. Sedeli pa so na stolu, kakor jih imajo lovci, in so nadzorovali svoje delavce. Karol pa je trdil, da sede očka celo na dveh stolah; to je seveda tem lažje verjetno, ker . . . no . . . hm . . . ker je enega videl gospod Karol sam, drugega pa njegov grozni, grozni maček. Ne smete namreč pozabiti, da je bil prejšnji dan praznik vnebohoda in da se dobi v Hruševcu pri g. županu neizrečeno dobra bržanka. In če ne bržanka, pa kaj drugega. Ali pustimo šalo na stran. Naš namen je bil, da tisti dan preiščemo vse podzemelske jame Mirnopoške okolice. Tako je namreč govoril

Karol Dolgomustafa, dokler se je oblastno oziral na vozu po precej strmi cesti proti Dobrniciam. Tam od „gostilne v gozdu“ pa, kjer je bilo treba peš hoditi, je polagoma postajal drugih misli in čudo ni bilo, da je pri teh misli tudi precej zastajal. Maček namreč mu je bil večkrat opešal. No, pa smo končno vendarle prišli na mesto „Male Vratance“. — Mala Vratanca leži na jugovzhodnem izrastku „Visokega Vrha“ ali severno pod „Črnim Vrhom“. Oddalja od Mirne peči, oziroma od „gostilne v gozdu“ je skoraj ravno tista, kakor do „Koprivniške jame“. Tudi se spočetka do nje hodi po ravno tisti gozdni poti, kakor do Koprivnice. Šele sredi gozda se razdvajata poti; pot na Malo Vratanco krene namreč na levo. Od „gostilne v gozdu“ pa do jame je približno 15 minut; seveda kdor hodi sam brez — mačka. Za „mačke“ imamo srednje evropski čas. „Mala Vratanca“ je pravi očividni stvar našega Dolenjskega Krasa in sicer novejšje dobe.

Če bi na 100 sličnih terenih hoteli kopati kaka dva metra globočine, skoraj bi lahko brez skrbi stavil, da dobimo vsaj 75 „Malih Vratanc“, če ne še zanimivejših podzemelskih prerovov. V 2 km² Visokega vrha najdemo nič manj nego štiri že obstoječe slične kraške stvore. To so: „Velika Vratanca“ s svojim nedoglednim brezduom, „Mala

čati sam ob njegovem potovanju na Dolenjsko. Kar pa še ti priliki primanjkuje, bomo mi dodali.

In h koncu dovolite še nam, da Vam gospoda deželnega predsednika v kratkem predstavimo. G. Teodor Schwarz je rodом Tirolc, 52 let star, po mišljenju Nemec, ki se je tudi dobro priučil slovenščine, v svojem vedenju in nastopu vseskozi prijazen, ljubeznjiv mož, vesten, dober uradnik. V državno službo je stopil 15. julija 1877. Služil je kot dvorni svetnik pri namestništvu v Inomostu in od leta 1898 pri tržaškem namestništvu, kjer je leta 1903 postal tržaški namestniški predsednik. V Ljubljani je prevzel 14. oktobra 1905 predsedništvo deželne vlade. Takoj ob njegovem vstopu zapleten je bil četudi le posredno v nesrečno sorško afero, kar mu pri narodno napredni stranki ni doneslo posebnih simpatij. No, ali to naključje mora biti za nas Dolenjce nekaj, iz česar ne smemo še kovati konsekvence tudi zase. Mi Dolenjci ne smemo biti preozkosrčni, pa tudi ne prezaupljivi, ne prehitri, pa tudi ne prepočasni, ne predrzni, pa tudi ne presrnlvi v naši sodbi o novem deželnem predsedniku. Ne smemo zahtevati, da postane g. Schwarz kot rojen Nemec nam na ljubo Slovenec in da zaradi ene stranke presedla svoje dosedanje politično mišljenje, če je to morda pri dvornih svetnikih tudi sicer moderno. Kajti, kakor je doslej narodna napredna stranka, tako bi bila potem katoliška narodna stranka zdatno prikrajšana v širokosti in dolgosti njenih posebnih koncesij, bi bila občutno ohlajena pod žarki izvanrednih milosti Schwarza kot deželnega predsednika in deželnega predsednika kot Schwarza. Tega pa nobeden zares narodnih Dolenjcev ne sme in ne more zahtevati na račun celokupnosti dolenjskega naroda. Zatorej pustimo vče časti in spoštovanja vredno osebo g. Schwarza hoditi svoja pota, kakor mu srce in njegovo prepričanje vlevata. Toda zahtevamo pa tudi mi doslej pod vlado „mačeho“ posebno zanemarjeni dolenjski otroci, da kakor nas vežejo enaka bremena, enake dolžnosti v jarm deželne vlade, tako naj nas tudi respektira taista vlada kot naša prava skupna mati enakopravnim, kadar deli iz enega s žuljev celokupne Kranjske znesenega hleba posamezne koščke na posameznika enako kakor visokemu gospodu, tako zadnjemu težaku, trpinu delavcu!

Torej le, kadar bo Dolenjski narod ne glede na politično razdvojenost po dejanjih g. Schwarza tudi kot svojega deželnega predsednika prišel do prepričanja, da z deželnim predsedništvom vred tudi naše politične oblasti tako dobro izpolnjujejo svoja mesta, da se smejo ponášati s polnim zupanjem prebivalstva; le kadar bomo res prepričani, da vsi ti gospodje v vsem urađovanju, osobito pa v osebnem občeivanju postopajo tako, da se vsakdo mora, ali vsaj more prepričati, da ljubijo ljudstvo in da mu vedno doprinašajo največjo blagohotnost, tedaj bodi tudi gosp. Schwarz kot tak in kot vrhovni deželni poglavar

Vratanca“ s svojimi divje romantičnimi kapniki in prerovi. „Koprivniška jama“ s svojo res prekrasno notranjo bogatijo najlepših kristalov-kapnikov in „Babja jama“ s svojimi čudovitimi kapniki, nakopičeni v tesnih nizkih prerovih. To so v „Visokem vrhu“ jame doslej odkrite in poznane. Koliko pa jih je, ki še čakajo slučajnega odkritja, če ne pride že za časa naše dobe dan, ko se bo ta in ona sama zglasila, ter porekla: Evo, pogledjte me! Dasi bi tako čakanje morda prijal mačku gospoda Dolgomustafa, vendar smo mi preje za to, da si ogledamo kolikor možno še danes „Malo Vratanco“.

„Mala Vratanca“ je neka skalnata rupa z 10 metrov dolgo in 1 meter široko odprtino, in s 15—20 metrov od vrha navpično vpadaajočo globočino. Na obeh straneh zgoraj se vidijo znaki, namreč po ena velika proti vходу obrnjena med brezdnom zagozdena skala, ki jasno pričajo, da smo na Kraških tleh in da osoda „Male Vratance“ tudi v naših krajih ne bo osamela ostala. Na prvi pogled se človeka v to ozko zevajočo temino ogromno skalnato globočino loteva neka boječa omama. Kmalu pa se človek privadi temu pogledu in dozdeva se mu, da ga ravno to nekaj skrivnostnega tam doli vabi, kliče: pridi les, pridi in občuduj čudes božjega stvarjenja. In glejte čudo!

prepričan, da mu Dolenjska, ako jo vdruči po časti s svojim prihodom, ne bo samo razobešala zastave oficijelne vlnudnosti, marveč, da mu pride z odprtimi rokami, z udano dušo, z odkritosrčnim hvaležnim srcem nasproti in da ga bode z gosposke hiše meščana do zadnje kočice siromašnega kajzarja vsak Dolenjec navdušeno pozdravil: Slava Schwarz! Slava naš deželni predsednik i slava naš pravični, dobri vrhovni deželni gospodar!!!

Ali kakor rečeno, počakajmo, ča se tudi nad vlado pod predsedstvom gospoda Schwarza izpolnijo svētopisemske besede: **Po njihovih delih jih bote spoznali.**

Križem sveta.

Princ Hohenlohe odstopil. Dasi danes ni bil naš namen se baviti s političnim pregledom, vendar najnepričakovanejo vest moremo beležiti: ministrski predsednik princ Hohenlohe je zaradi novih carinskih spletkarij pretkanih Mažaronov odstopil. Njega naslednik je sekc. načelnik baron Beck.

Pomnožitev avstrijske deželne brambe. Iz Solnograda poročajo o ustanovitvi treh novih polkov c. kr. deželne brambe, ki dobe naslov polki cesarskih lovcev. Nove polke ustanove iz 1. in 2. polka tirolskih strelcev in 4. deželnobrambovskega polka v Celovcu. Čete bodo podrejene naravnost deželnobrambnemu ministrstvu. Izobrazili jih bodo po zgledu italijanskih alpskih lovcev. Glavna dolžnost teh lovcev bo patroliranje po obmejnih okrajih. Nove čete bodo garnizirale po stotnijah in ne po bataljonih. Stotnija bo močna 120 in ne 80 mož, kako je običajno pri drugih polkih. Subalterni časniki do stotnika ne bodo smeli biti oženjeni. Cesarski strelci bodo razpolagati s športnimi pripomočki. Oboroženi bodo s karabinco in sabljo. Obleka bo slična oni tirolskih cesarskih lovcev.

Štatistika Srbije. Iz popisa prebivalcev in domače živali v Srbiji, katerega je sedaj, uprava državne statistike izdala, posnamemo: Srbija meri 48.302 km² in šteje 2.717.447 prebivalcev. Njih število l. 1900 je naraslo za 188.251. V vsi Srbiji je 1397 občin in sicer 601 več kakor l. 1900. Hiš šteje 418.365. Vseh domačih živali brez perutnine šteje Srbija 5.562.986, med temi 172.281 konj, 943.946 govede, 875.549 svinj, 3.006.231 ovac (torej največji del). Perutnine same je blizu 6 milijonov. Koruze se je lani pridelalo 5.443.616 tovorov (en tovor 100 kg), pšenice 3.063.941 tovorov, rži 180.202 itd. Nepremičnega imetja ima 10'58% prebivalstva, 80'57% pa ima hišo in nepremično blago. Poljedelci zavzemajo največjo število, namreč 90'43% prebivalstva, obrtnikov le 3'15%, trgovcev pa celo le 1'97%. Ohranjeno je še zadružno življenje, število vaških zadrug znaša 3.381.746. Nad 100 let starih je 389 oseb, najstarejši prebivalec je star 132 let. Vere je 10.423 katolikov, 14.745 mohamedov, blizu 6000

Karol Dolgomustafa je vbogal ta glas, in — ko smo pričvrstili dolgo močno vrv in ga oklenili v močni varnostni pas, smo ga spustili z vrha zemlje in belega dne, daleč notri v podzemeljsko kraljestvo čndezev in temote. Macka seveda je vzel seboj. Njemu je sledil g. Eisenbart, asistent lekarne g. Bergmanna v Novem mestu, ki je imel korajže dovolj, da se je balanciral po položenih in s trto skupaj pričvrstjenih koleh s primernimi rogovilami. Kot „tretji v zvezi“ in na tretje ekspedicije, ki se je tekom enega meseca rekrutirala iz Novega mesta, sem se tudi jaz spustil po vrvi. To je bila moja druga hoja v jamo. Prvič sem bil v nji v družbi c. kr. okrajnega tajnika gosp. Dembsherja in nadučitelja g. Pikel iz Mirne peči na dan 12. maja. Takrat smo našli tudi podpis g. Frid. Schulza iz deželnega muzeja v Ljubljani. Podpis je bil datiran 10./V. 1877. Podpis je bil tako svez, kakor li bil en dan popreje podpisan in vendar bo že kmalu 30 let, odkar stoji s svinčnikom začrtan na skali. Da se prepričamo o originalu tega podpisa, sem se potem obrnil na omenjenega gospoda, katerega odgovor potrjuje najdeni dvomljivi podpis. — Maček g. Dolgomustafa je pač danes kriv, da ostanemo dlje časa v predvrodu „Male Vratance“ nego bo našim čitateljem ljubo.

(Pride še.)

židov, 2000 protestantov, drugi so pravoslavni. Slovencev je le malo, namreč 524.

Kneginja tatica. Kneginja Wrede, posestnica gradu Basedov pri Šverinu je bila na sumu, da je krala po hotelih srebrno namizno orodje in ga potem skrila v zabojih na vrtu pavilijona, se je po dolgi preiskavi prostovoljno izročila sodišču kot prava tatica ukradenega blaga. Sodišče je odredilo kneginjo najpreje izročiti v državno opazovalnico za — umobolne.

Nova pretresljiva poročila iz Courrierskih rudnikov. Proti vsemu pričakovanju se iz tega kraja zadnje grozne nesreče zopet poroča, da so v rudniku dobili vnovič trupla mrtvih rudarjev, o katerih se trdi, da so morali še pred kratkim umreti. Tako so baje v nedeljo dobili truplo rudarja Pine, ki je imel še gorka ušesa, in v kateremu so pri raztelesenju dobili predivo v želodcu. Živel je nad tri mesece pod zemljo.

Velikanski vihar v Monakovem. v okraju Eggenfeld pri Monakovem je razsajal istodobno kakor pri nas strašanski vihar, ki je povzročil ogromne škode na polju in poslopjih. Na stotine izruvanega drevja je ležalo po cesti in vrtih, več poslopij je kar tikoma odneslo. Pri vsem tem je napravil naliv in toča pretežno večino škode.

Žrelo Vezuva se je zrušilo. Dne 29. p. m. se je zrušilo na severnem pobočju Vezuva žrelo med strašanskim gromovitim pokanjem. Na to so začele izprhtevati ogromne plinove pare, kar je povzročilo veliko razburjenje na podvzožju hriba. Izletniki so se morali zaradi pepelnatega dežja nazaj vrniti.

Potres v Zagrebu. Dne 26. p. m. so čutili v Zagrebu dva močna potresna sunka v smeri južno od mesta. Čudno je, da potresa niso čutili v Križevcu pač pa v Karlovcu. Temu dostavljamo, da je opazovalec poročal dne 24. observatoriju v Zagreb o tukajšnjem opazovanju ter se poprašal, ako se tudi tam ni v istem času opazovalo izredno potresno nemirje. Dne 29. p. m. je poročal drugič, ter omenjal, da so se od časa 22.—28. morali kje na jugu ali jugozahodu započeti kaki večji izbruhi. Zgorajšno poročilo o Vezuvu skoro gotovo že deloma potrjuje to predoznanilo.

Domače novice.

Osebná vest. Pretečeni torek je posetil naše Novo mesto novi deželni predsednik gosp. Teodor Schwarz. Na kolodvoru so ga sprejeli gg. okrajni glavar, župan in kapiteljski prošt. Ob pol 12. dop. se je vršila na okrajnem glavarstvu avdijenca in oficijelna predstava javnih funkcionarjev in raznih deputacij z mesta in dežele. Popoldne si je g. predsednik ogledal Novo mesto in kmetijske šole na Grmu, zvečer soupé (svečanostna večerja) in serenada v kapiteljnu. Drugi dan obisk šol, bolnice usmiljenih bratov in zavoda šolskih sester v Šmihelu. Popoldne odhod v Črnomelj; na Težki Vodi ga je pozdravila šolska mladina z g. šolskim vodjo in č. g. župnikom iz Stopič. Na meji pa mu je prišel nasproti g. okrajni glavar iz Črnomlja. Oba dni sta bila mesto in Kandija do malih izjem vsa v zastavah. Iz Črnomlja se g. predsednik odpelje v Kočevje.

Koncert v korist kapelniku dne 19. t. m. zvečer v Narodni Čitalnici se je nad vse sijajno obnesel. Junaka večera sta bila v glasbi g. kapelnik R. Hachla, v petju gospica M. Mikoličeva. Škoda le, da si gosp. Grm za njegov izborni bariton ne poišče rajše kake domače pesmi n. pr. Vilharjeve. Čemu nudit tuje blago če imamo domačega pristnega dovelj! Gosp. Mikoliču kot spremeljevalcu na glasovirju pa le čestitamo, kot vrlo izobraženemu učencu in mojstra Hladnikove šole. V celoti je ves program kaj izborno prijal vsemu občinstvu, med katerim smo pogrešali mnogo, mnogo Novomeščanov!

Eksplodzija. V torek večer je v prodajalni g. Kenda v Novem mestu med vlivanjem gazolina v svetilko, gazolin kar naenkrat eksplodiral, kar je povzročilo velik ogenj v prodajalni. Prodajalka, gospodična Schmidt, ki je imela svetilko v rokah je grozni katastrofi, ki bi jo bila kmalo zadela, srečno utekla in na njen klic sta bila prva na mestu čevljarski mojster g. Puš in Kuštrov hlapec. Le njuni neustrašenosti in nagli pomoči se ima ne samo g. Kenda, marveč morda vse mesto za-

hvaliti, da je mesto če drugega ne, prihranjen vsaj opravičeni strah pred kako večjo katastrofo. S pomočjo drugih gospodov ognjegascsev se je ogenj kmalu zadušil, tako da posebne škode ni nobene. Vzrok eksplozije je neznan.

Praščji sejmi v Novem mestu so s pretečenim pondeljkom zopet otvorjeni. Sejem je bil že ob 5. zjutraj jako živahen. Čudno se nam zdi, da je bilo ob času zaprtije tolik pisanja in bobnanja po uradnih in drugih listih, sedaj pa ima zopetna otvoritev vsetako nekaj značaj, kakor bi se želelo, da se ta za vso Dolenjsko prevažna gospodarska vest ja prehitro in preveč ne razširi. Radi bi vedeli čemu to?

Konkurenca zoper — „Dolenjca“. Kakor se nam iz zanesljivega vira poroča, se namerava v kratkem ustanoviti še en nov list za Dolenjsko. Predno glede njega opravičimo naslov naše notice, za danes v kratkem le to-le: Veseli nas, da se je Dolenjska tudi na tem polju začela tako marljivo gibati, veseli nas, da se ravno na bodočo življenje tega novega lista polaga tolika važnost, da ni bil „spočet“ v skromni kočici kakor njegov sodrug „Dolenjec“, marveč spočet v dični dvorani nove mestne hiše — no in konečno veseli nas, da se konečno — spoznamo! . . .

Nové podzemske jame poleg že v podlistku kratko omenjenih 4 jam je preiskovalec obiskal tudi veličastno „Globodolsko“ jamo, in prekrasno „Ajdojsko jamo“ (na Plešivcu). Globodolska jama se še enkrat temeljito preišče. Novo prijavljena nam je zopet „Rojška jama“ pri Čatežu, „Clevška jama“ prvi Globodolu, „Babja jama“ v Boričevi hosti, „Pri peklju“ v Podljudnem. Vse te jame se ta teden ob ugodnem vremenu preiščejo. Sovdeležniki dobro došli.

Strašni vihar s točo smo imeli, ali bolje, so imeli bližnji sosedje vzhodnih krajev v sredo popoldne krog 4. ure. Po Grčevju, Beli Cerkvi in okolici Št. Jerneja je baje toča napravila ogromno škodo. Natančnejih poročil še ni. Ravno kar izvemo, da je toča v okolici Št. Ruperta, Mokronoga in Hrušce napravila ogromno škodo po vinogradih. Trška Gora, kjer se je streljalo, je obvarovana.

Prihodna številka izide — ker bo urednik ta teden večinoma pri preiskavi novo prijavljenih podzemeljskih jam, najbrže še le danes 14 dni. Opozarjamo še enkrat, da, če bo dovolj oglasov (inseratov) se ta številka izda v pomnoženi vsebini in natisih. Torej podpirajte „Dolenjca“ vsaj z oglasi!

Opozarjamo na današnji inserat g. Jos. Košička. Dotič a opeka se najlože vidi na strehi nove mestne hiše v Novem mestu.

Razne novice.

Priporočila vredni gostilničar. Poroča se nam: Nek preobjestni gostilničar v večjem mestu na Dolenjskem se javno hvali, da on ne reflektuje na „gospodo“, ker on le od kmeta živi. Ni mu prav nič zaradi par gostov, ali pridejo k njemu ali ne. Za danes zamolčimo še ime tega gospoda, v nadi, da ga že te vrstice opomnijo, da si je, če res že kaj ima, to pridobil večinoma ravno od domačinov Slovencev, kajti kmet k njemu sploh ne zahaja, ker je „prenobel“. Tako poročilo. Dostavljamo le, da smo bili že svoj čas zaproseni od nekoga posestnika iz Št. Jerneja, da naj javnosti v svarilo drugim odkrijemo, kako zagovedno ta preobjestnež postopa ravno s kmeti, ki se pri njem zaradi hleva ustavljajo z vozovi ob času sejmov. Mi smo bili lojalni dovolj in dotičnega poročila, dasi nam je celo ponujala zanj inseratna cena, nismo sprejeli in tudi poskrbeli, da se ni sprejel v listih, kjer je dotičnik želel, da se to izven „Dolenjca“ objavi. Da je bila ta naša lojalnost le z umazano nehvaležnostjo poplačana, o tem bomo še govorili.

Poštné znamke se podraže. Kljub vsem ogorčenim protestom nekaterih trgovskih zbornic in obrtniških krogov se potrjuje vest, da se poštna pristojbina za pisma v Avstriji podraže od 10 na 12 vinarjev, kar bo državi dalo 12 milijonov več na leto kakor doslej, ko smo na pisma prilepljali 10 vinarške znamke. Gospodje na Dunaju razumejo, kako izžeti največ krvnega davka iz mase ljudstva. Ni bilo dovolj, da so podražili vozne listke po državnih železnicah in dopisnice, sedaj so se spravili tudi na znamke. Mi Slovenci prav

za prav ne zaslužio boljšega, kajti, dočim so proti ti novi podražitvi znamk ogorčeno protestirali nemški trgovci in obrtniki, se je pri nas opazilo zopet tisto satansko hlapčevsko klečeplavstvo, ki ne dopušča tudi Slovincu kviško dvigniti svojega suženjsko vpognjenega tilnika. Slovenec! Tvoja krivda je, da si postal iz velikega, mal narod; in tvoja krivda bo, kadar boš tudi kot mal narod pod viharji nesloge in strankarske razdvojenosti padel s slabotnim zidovjem tvojega obstanka pod razvaline nekdanjega slovenskega kraljestva. Dotlej pa smemo opravičeno upati, da odpade od teh novih osem milijonov tudi nekaj drobtin za naše poštné selé, tako da kmetu ne bode treba iskati svojih pisem in recepisov po cestnem blatu, ali okrog po vaseh, kakor se doslej dogaja v krajih, kjer še danes nimamo poštnih sel.

Potresno opazovanje. Magnetnica je še vedno v izrednem nemirju odračunši kratkih presledkov 30. in 31. aprila. Dne 26. pr. m. so se pokazali zopet sumljivi prirodni pojavi, ki so dosegli 28. in posebno 29. p. m. ob 4. pop. na jugozap. nebu najizrazoviteji značaj oddaljenih večjih izbruhov, kar se jih še doslej opazovalo. 31. zvečer značilni pojavi elementarnih izbruhov. Obširneje poročilo zaradi preobitega gradiva odloženo.

Prosveta.

„Domači zdravnik“.

Tako se glasi nov v Dekanih izhajajoči list, mesečnik, imajoč prehvalevredni namen seznaniti širše sloje z naravnim zdravljenjem in vzgojo otrok. Izdajatelj in urednik listu je naravno-zdravišni ravnatelj gosp. I. Okič, ki je deloval na svetovno znanem Knapovem zdravišču v Verishofen in vodil zadnje tri leta svoje lastno zdravišče v Krapini. Letos pa je preselil svoje zdravišče v prijazno vasico Dekani, za ta namen kakor nalašč vstvarjen kraj. Dekani se razprostira ob reki Rižani blizu Jadranskega morja med Trstom in Kopro. Od treh strani varujejo to vasico bregovi napram burji, proti jugozapadu pa se razprostira krasno naše slovansko Jadransko morje. Ima svojo postajo železniške proge Trst-Sv. Andrej-Poreč. Dekani ima kaj milo južno podnebje, posebno zdravo zaradi morskega zraka. Zdravišče je celo leto odprto. Dokler se zdravišče ne dozida, namenjeno je v to svrhu primerno privatno poslopje. Za stanovanje je skrbjeno. Na vsakršna vprašanja nudi rad pojasnila omenjeni gosp. ravnatelj sam. List „Domači zdravnik“ kakor tudi zdravišče samo zasluži, da ga našim Dolenjcem najtopleje priporočamo.

Domoljubje in domovina.

„Na dnu človeškega srca — tako pravi „Domači zdravnik“ — je ukoreninjena ljubezen, katera v nas vzbuja najplemenitejša čuvstva: ljubezen, katera vodi vsako človeško delovanje. Ta ljubezen je največje bogastvo in najjačja moč naroda. Zravna vse, vse sprijazni, ne pozna strankarstva. To je sveta, neumrjoča ljubezen. To je ljubezen do domovine, to je domoljubje.

Kaj je domovina? Domovina je pred vsem domačija naših roditeljev; torišče na katerem so živeli in umrli. Tukaj se govori o njihovih vrlinah. Domovina je kraj, kjer je tekla naša zibeljka. Domovina je raj naših otroških let, je kraj naših prvih srčnih občutkov. Domovina je ono svetlo, milo in rajsko mesto, kjer smo vživali v družbi naših bratov in sester naše prve in najmileje radosti. Domovina je tudi košček zemlje, kjer želimo najti vedni mir. Ali ne samo to! Domovina ni samo mesto našega prebivanja, domovina je tudi zemlja, katero so naši predniki z vso močjo branili in zanj krv prelivali; zemlja, katero so s poltnimi rokami obdelovali. Domovina je ustanova, ki nam jamči za mir in varnost. Domovina je zastava, ki nas varuje in ščiti. Domovina je naš ponos in naša slava.“ In mi še dostavljamo:

Domovina je mir življenja narodá
duša je naše duše, srce je srca našega . . .

Narodno gospodarstvo.

Kratko navodilo glede škropljenja trt proti peronospori.

1. Proti peronospori se škropi najmanj trikrat na leto.
2. Na 100 litrov vode se vzame 1 kg modre galice in 2 kg ugašenega ali pa 1 kg neugašenega apna; vsako se zase raztopi in se potem zmeša. Pri tem se ne sme rabiti železna posoda ali železno orodje.
3. Prvo škropljenje se vrši takrat, kadar so mladike zrasle $\frac{1}{2}$ m dolge; to je najpozneje začetkom meseca junija.
4. Drugo škropljenje se vrši 3 tedne pozneje, torej koj po cvetju.

5. Tretje škropljenje se vrši 4 tedne po drugem, torej proti koncu meseca julija.

6. Pri vsakem škropljenju je treba tudi grozdje dobro poskropiti in nekaj časa poprej mladike privezati.

7. V mokrih, deževnih poletjih naj se škropi v krajših presledkih, torej vsaj štirikrat na leto.

8. Za vsako škropljenje je treba pripraviti svežo galico, ker stara ne učinkuje.

9. Na suho ali na zeleno cepljene trte je treba škropiti kmalu potem, ko so odgnale, in večkrat v kratkih presledkih.

10. Če je po škropljenju deževalo, preden se je galica dobro posušila, je treba škropljenje kar najhitreje ponoviti.

B. Skalický

c. k. vinarški nadzornik za Kranjsko v Rudolfovem.

Živinorejci in živinotržci pozor! Ako pride danes — kar se seveda le prerado zgodi — posestnik na deželi nagloma v zadrego in bi se, ker ima živino v hlevu, ne rad zadolžil, primoran je stikati po mestu za mesarjem ali živinskim trgovcem, kateremu ponuja svoje živinče. Po navadi ti le gospodje v mestu pa tudi na deželi niso neumni, in kmalo že iz kmetovega obnašanja „pogruntajo“ koliko je prav za prav „ura bila“. V tem zmislu se potem tudi sklepa kupčija, seveda nikdar ne na škodo kupca. Toda obrnimo ta ražen z mestno pečenko narobe. Tudi mesar in živinotržec prideta večkrat to se pravi, še večkrat v položaj, da rabita nujno to ali ono živinče. Začne se divji lov za njim; od vasi do vasi, od hiše do hiše, in dostikrat je ves trud zastonj, ali pa dobita dokaj nepovoljno blago. In to Vam povem, nikar ne mislite, da v tem slučaju tudi kmet ni manj pameten in „prefrigan“ kakor kupci. Ne, nikakor ne! On si misli, ti rabiš, ti moraš imeti, torej plačaj! In trgovec ali mesar plača, včasih res dobro plača. Toda ne prvi, ne drugi slučaj nikakor ne služi poštemu in pravemu razvoju in napredku naše živinske kupčije. Kako to zlo odpraviti, in kaj storiti v izboljšanje tem nedostatkom? Ustanovimo si posredovalnico za živinsko kupčijo. Da, posredovalnic, gospoda moja nam je potreba, če hočemo, da storimo z našo živinsko kupčijo zopet korak naprej. Stvar zasluži strokovnjaške razprave, pa tudi vseobče pozornosti, zato bodi mi, kot nestrokovnjaku, dovoljeno o tem le kratka opazka. Posredovalnica naj bi bila združena s kmetijskim društvom, oziroma s posameznimi podružnicami. Čim več članov, tembolje, dolžnost posredovalnice in namen društva naj bi bil, posredovati pri sklepanju vsakošne živinske kupčije med živinotržcem in živinorejcem — med kupcem in prodajalcem. V ta namen je treba knjig in sicer za vsako plemo posebej. Poleg imena in bivališča posestnika, ima biti popisana (seveda le približno) tudi živina s približno težo, pri konjih in govedih visokost živine, prsna obsežnost, to je mera čez pas v centimetrih, ali po stari meri, na pesti in pedi, dalje starost, barva, morebitne napake, (bolezen), pri kravah tudi koliko je imela katera že telet, koliko mleka ima na dan, čas brejnosti itd. Pri vsaki živini pa seveda približno kupno ceno. Pri prašičih, ovcah in teletih zadostuje starost, približna teža, cena in ali je živina za mesarja ali za rejo ali za plemo sposobna. Udje bi morali biti vsi živinorejci in vsak ud bi moral od slučaja do slučaja pripravljati svojo živino, ozir. spremembo v nje stanju. Namesto zdatnih potnih stroškov, bi živinotržec ali mesar ki se hoče posredovalnice poslužiti, plačal le primerno minimalno pristojbino za posredovanje. Zvedel bi, kje iskati živine, kakoršno in koliko. S tem bi se uredile tudi nekake stalne cene kakor n. pr. sedaj pri prašičih, za vso drugo živino sploh. Temu bi bilo še mnogo dostaviti v pojasnilo, kar pa prepuščam spretnim izvedencem. Zaključujem pa, da so slično posredovalnico ustanovili na Gorijah pri Bledu.

Izpred porotnega sodišča.

Prvi dan: Marjeta Debeljak iz Prapreč (krajeno ime „v nebesih“) pri Orteneku, zaradi detomora. Obtoženka je skrivala svoj noseč stan tudi napram materi. Ko je prišla 18. februarja iz službe domu, da postreže svoji bolni materi, je dobila po stopnicah gredé spopadke in porodila počenshi na tla, kar na dvorišču. Porod je bil nekaj tednov pred časom, vendar otrok živ. Prijela ga je in zagrebla v gnojišče, potem pa „popravila“.

slamo preko detetovega trupla z nogo. Otrok je imel na eni strani vso črepijo razbito. Umrl je torej iz pomanjkanja živeža in vsled poškodbe na glavi. Obtoženka obstoji, da je otroka zagrebla, ker jo je bilo sram, da ljudje ne zvedo, taji pa, da bi otroka kak drugače hotela zamoriti. Vsled njenega kesanja in odkrite izpovedbe se je po krivdoreku porotnikov pri uporabi zakona od strani sodišča odmerila milostna kazen na dve leti težke ječe. — Uršula Lepuša, zaradi odvedenja. Posestnik Janez Račič v Krški vasi je že tretjič oženjen. Iz prvega zakona je med drugimi 30 let stara obtoženka Urša (pozneje omožena Lepuša) in lansko leto v Ameriki umrla Janez Račič. Iz drugega zakona je 10 letna Rozalija, katero je Urša odvedla seboj, in zaradi katere se ima zagovarjati pred porotniki. Kakor posnamemo iz izpovedb obeh omenjenih sester in iz zaslišanja več sosedov kot prič je stari Račič eden tistih, ki na ljubo svoje nove žene ne le pusti otroke prejšnjega zakona trpinčiti brezsrčni mačehi, ampak ki tudi ravno kadar ni potreba sam neusmiljeno ravna z njimi. Urša pripoveduje, da je tudi njo ko je bila v letih Rozalije, po nepotrebnem pretepal, tako, da se je naposled pustila odvesti po neki ženski od očetovega doma. To je za naš slučaj značilno. Urša je potem služila pri tujih ljudeh, prišla v Zagreb, se ondi omožila, pa postala po kratkem zakonu vdova. Potem je šla v Slavonijo v okraj Novsko, kjer živi kot perica in ob enem kot gospodinja pri nekem železniškem čuvaju. Lani je zvedela, da je njen prvi v Ameriki umrla brat zapustil nekaj denarja, katerega izplača neka zavarovalnica za življenje. (Brat je bil namreč zavarovan). Ves ta čas se oče ni brigal prav nič zanjo, in naravno je da tudina otročjoljubezni nismelračuniti od strani Urše. Šla je torej domu in se 16. decembra pret. leta zglasila pri sosedih. Na cesti pa sreča svojo popolsestrico Rozalijo, katera ji potoži, kako slabo se ji godi pri očetu, da je večkrat neusmiljeno tepena in mora stradati, zato je naj jo vzame Urša seboj v Slavonijo. Urši se je sestra seveda smilila, ker pa ni vedela ali bo to očetu prav, oziroma tudi njenemu gospodarju, se ni mogla odločiti da nsluši prošnjo sestrice. Ukazala ji je, naj prosi očeta dovoljenja, potem že mogoče da jo odvede seboj. Otrok je nato res šel k očetu in prosil, naj jo pusti z Uršo v Slavonijo. Oče pa je dejal: „Urša naj pride sem, se bova že zmenila.“ Toda Urša ni šla k očetu. Poizvedela pa je, in se prepričala da se otroku res slabo godi, in ker je otrok drugi dan le jokal in prosil, naj jo vzame seboj, sicer skoči v Savo, se je dala Urša omehčati in potem ko sta bili drugi dan v Krškem pri notarju, kjer je Urša poizvedovala glede bra-

tove zapuščine, sta se obe sestrji odpeljali v Slavonijo. Rozalija je doma rekla, da gre v Cerklje k maši. Če je bilo očetu res kaj za otroka, je bil dovolj opozorjen po otrokovi prošnji, da bi ne bil pustil — ker Urše le ni bilo k njemu, (kar je tudi dobro vedel da ne pride.) otroka samega izven hiše. Potem seveda, ko otroka le ni bilo več nazaj, je stvar naznanil orožništvu. Rozalija je bila med tem na domu sestre dobro sprejeta in se ji nikakor ni tožilo po očetu ali domu. Ko pa je marca mesca prišla Urša zopet v Krško vas poizvedovat po bratovi zapuščini, so jo orožniki prijeli in zaprli. Urša je bila zaradi nje usmiljenja torej od marca pa do teh porotnih obravnav kot kaka velika zločinka zaprta v preiskovalnem zaporu. Kot laiki in nevešči zakonitih določb, se moramo seveda vzdigniti vsake sodbe. Nehote pa nam pride na misel, nek junak iz Pangrgrma, ki je ravno pred letom obstrelil (baje celo) v gostilni nekega tovariša nevarno v noge (revez je ležal v tukajšnji bolnici) pa je hodil med preiskavo kot ptiček prost po Gorjancih, ali koder se mu je zljubilo. Ta junak je bil potem tudi v spremstvu onega ponesrečenega krčmarja, katerega so našli globoko v jarku ubitega s konjem in vozom vred. Če tudi se je moralo vedeti, da je bil ta junak iz Pangrgrma v osodepolnem času v družbi ponesrečenca, se ga niti vprašalo ni, hej prijatelj! kako pa kaj je bilo s to vajino vožnjo po noči, sama po nevarni cesti, (ki se danes nima ograje, dasiravno se je že več nesreč zgodilo). Ne! on se je potikal dolgo po Gorjancih, potem šele ga je zasačila roka pravice. Ker se mu ni moglo nič dokazati, tudi mi ne smemo dalje obstati pri njem, omenjamo le, da je junak sedaj nekje v Ameriki in da se mu niti ne zljubi, da bi povrnil sodne stroške, to se pravi, če je bil v to sploh obsojen.

Toda preidimo nazaj. Uršula je bila torej v preiskovalnem zaporu, ker je brez očetovega dovoljenja vzela svojo sestrice k sebi, ter jo tako rešila nadaljne brezsrčnosti mačeha in očetove. Državno pravdnništvo je namreč vpoštevalo le zakonite določbe, ki so glede odvedenja jako stroge. Ni vpoštevalo plemenitih nagibov usmiljenega srca sestre do sestrice, ampak iskalo je za to odvedenje drugih razlogov. Rozalija bi imela (če je tudi res, še ni gotovo) podedovati pretežni znesek od omenjene zapuščine njenega popolbrata. Urša pa kot prava sestra najbrže nič. Kaj ko bi Urša pri odvedenju Rozalije špekulirala na ta otročji denar? Na temu slično stališče se je upiralo državno pravdnništvo tudi v svojem apelu na porotnike pri razsodbi. In da ni g. dr. Schegula, ki se je kot zagovornik za ta interesanten slučaj res posebno zanimal, doprinesel tekom obravnave iz

nekega akta, ki ga je vposlal sodni svetnik v Krškem kot prilogo k ti razpravi zares eminentno spričevalo v prilog obtoženki; Bog zna, če bi bila obtoženka oproščena, kakor se je dejansko zgodilo. — Ker ravno ta slučaj razsvetljuje naše razmere v mnogostranskem oziru, smo ga raztegnili čez običajni okvir suhe obravnave in ga v pomanjkanju prostora zaključujemo šele v prihodnjem listu.

Tretja obravnava: Ivan Može, iz Orehovice, premožen posestnik, tožen zaradi oskrumbe in posilstva na svoji lastni 13 letni hčeri. — Obravnava tajna. Obsojen na 2 leti.

Četrti slučaj: Anton Mirgelj, blavec, doma iz Trebeljne fare, tožen zaradi hudodelstva tatvine, — oproščen.

Peti slučaj: Florijan Pešelj, zloraba uradne oblasti, postopanje ustavljeno, ker se je stvar že poravnala.

Šesti in sedmi slučaj — obravnave tajne (zopet posilstvo). Izid ob zaključku poročila še neznan.

Listnica uredništva.

G. M. S. v R. Enkrat gre tudi „veliki osl“ na led, drugi se ga tudi morda rajše izogne. Torej hvala lepa!

G. Fr. L. v Ljubljani. Anonimnih rokopisov ne sprejemamo. Zlasti ne, kar pride od Vašega prijatelja V. Sch. Oglasite se sami s polnim imenom.

G. Radivojič. Ime Vaše je nekaj posebnega, kakor poslani podlistek „Detomirka“. Če dovolite, da ga korenito opilimo, zakaj ne, radi ga sprejmemo. Za to pot pa ni bilo mogoče, ker smo morali celo že na natis pripravljenega drugega, odložiti za ugodnejšo priliko. Imate dobre misli, oglasite se večkrat.

Trgovski učenec

kateri je dovršil vsaj eden gimnazijski razred se sprejme za takojšnji nastop v **manufakturni in modni trgovini**

JOSIP MORAUC
v Rudolfovem.

JOŽE KOŠIR

krojaški mojster

Novomesto

Glavni trg

Novomesto

priporoča svojo novo otvorjeno

delavnico in trgovino

za narejeno obleko

kakor tudi perilo, posebno za delavce.

Eternit - skiljevee

proti ognju, toči in viharjem varna, lahka, trpežna, solidna streha za vsako poslopje priporočljiva.

□ m s pokrivanjem vred stane **K 3.60 do 4.---**. Le vožnjo za material in krovce izven mesta plača naročnik posebej.

Strehe ni treba popravljati. Skriljevec je pripraven tudi pri notranjih zgradbah proti ognju in viharju. **Garancija za več let.**

Glavni zastop in zaloga za Dolenjsko:

Jos. Košiček

lastnik parožage Novo mesto-Kandija.

Franc Rueh

klepar v KOSTANJEVICI na Dolenjskem

prodaja različne, najpopolnejše in lično izdelane

kleparske predmete

po naročilu v zahtevani obliki in množini.

Pokrivanje streh poslopij s kositarjem.

Lovro Puš

čevljarski mojster

v Rudolfovem na Dolenjskem

priporoča p. n. občinstvu svojo **delavnico in zalogo finega in trpežnega** vsakovrstnega

obuvala

za ženske in moške. **Domača in vnanja naročila po meri se točno in ceno izvršujejo.**